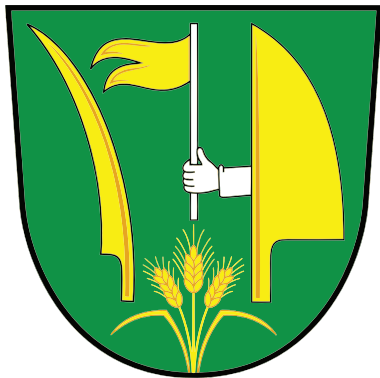

Tovčický ZPRAVODAJ

ČTVRTLETNÍK OBECNÍHO ÚŘADU

Zpravodaj vydává obec Tovčovice, č.p. 18, PSČ 78316, IČ: 00635626 Ev. č. MK ČR E 21473. Redakční zpracování: Marta Šubrtová (731 900 647, martasubrtova@seznam.cz). Do tohoto čísla přispěli: Marta Šubrtová, Miroslav Majer, Zuzana Borůvková, Marcela Pavelková, Jan Štěpán. Došlé příspěvky jsou redakčně upraveny.

LÉTO 2017: SPOLEČENSKÉ A KULTURNÍ DĚNÍ V OBCI

hodové slavnosti

Přestože jsou hody v dnešní době spojované především s hodováním a zábavou všeho druhu, nezapomínáme v naší obci ani na jejich původní význam, který souvisí se slovanským „godem“ neboli dobou vhodnou ke slavení, jež je od raného středověku spojována s hlavními církevními svátky. V našem případě by bylo možná vhodnější hovořit o „posvícení“, jak je zvykem říkat tomuto slavnostnímu dni v Čechách, protože tovčické hody – letos slavené již po stotřiasmdesáté – jsou připomínkou posvěcení jediné sakrální stavby v našem katastru, kaple Cyrila a Metoděje.

A tak se 5. července před desátou hodinou dopolední rozezněla na návsi dechová hudba Dolanka, aby přizvala všechny obyvatele ke slavnostní mši, která se zde koná pouze jedenkrát v roce. Slova Otce Tomáše z dolanské farnosti si přišlo poslechnout na padesát lidí, kteří této příležitosti využili také k sousedskému pozdravení i představení nových přírůstků do rodiny. Vzhledem k tomu, jak se za poslední půlstoletí naše obec rozrostla, vydali se hudebníci v průvodu do novějších čtvrtí, aby i tam dali lidem na vědomí, že dnešní den bude nanejvýš slavnostní.

Po poledni již oslavy pokračovaly ve zcela světském duchu v areálu na Kolibě, kde byl připraven bohatý kulturní a zábavní program především pro rodiče s dětmi. Cimbálová muzika, mažoretky, klouzačky a kolotoče, pečená selata a makrely, hasičské soutěže a nezbytná pěnová euforie na závěr přilákala i v tropicky horkém počasí na tři stovky návštěvníků. Koho

zmohlo mnohohlavé hemžení na ostrém slunci, přivítal možnost uchýlit se do stinné, komorní atmosféry kulturního domu, kde svá díla opět vystavovaly místní amatérské výtvarnice z kroužku Tvořeníčko. Kdo našel odvahu, mohl si letos dokonce vyzkoušet malovat na plátno.

Odpolední program zakončilo retro vystoupení cover bandu Katapult a večerní, potažmo noční zábavu obstarala všem pravidelným hodovníkům již dobře známá skupina Yantar.

Retro-diskotéka

Protancovat celý večer a užít si ho s přáteli a známými – přesně takovou zábavu nabídla další retrodiskotéka, která se konala první zářijový den v našem „káděčku“. V dnešní uspěchané době je taková akce vzpruhou pro duši, a tak bych ráda poděkovala všem nadšencům nadčasové hudební zábavy, kteří se na její přípravě podíleli, v čele se starostou a příležitostným DJ v jedné osobě, panem Miroslavem Majerem. Jsem si jistá, že si tato akce našla spoustu příznivců a zaslouží si pokračování, kterého se určitě opět zúčastníme.

Marcela Pavelková

Pohádkový les

V sobotu 9. září jsme již pošesté doprovodili naše děti do světa pohádek. Krakonoš zařídil slunečné počasí, na startovní pořádek ve Skalce dohlížely dvě přívětivé obecní divoženky a u vstupu do pohádkového lesa vítal všechny účastníky slavný Mickey Mouse, který přijal pozvánku až z daleké Ameriky.

Hranice lesa, který se na několik hodin proměnil v pestrobarevný svět známých i méně známých pohádkových postavíček, hlídali tři urostlí veteráni, kterým děti pomohly posbírat hrušky pro princeznu Bosanu. Na další zastávce obdarovala děti perníkovými kytičkami včelka Mája za pomoc při sbírání medu a o kousek dál se mohli malí rozumbradové zapojit do vytahování veliké řepy. Pejška s kočičkou zastihli zrovna při velkém úklidu, a tak jim alespoň pověsili prádlo na šňůru. Rumcajs s Cipískem zápasili s dělem a bez dětí by se jim asi nepodařilo naládat dělovou kouli a vypálit na draka. To byla rána! Vzbudila i králiky z klobouku a tak si s dětmi zacvičili. Za sběr šišek se rozdávaly pravé, ještě teplé, ale kupodivu jedlé zaječí bobky. S opicí Žofkou děti hledaly ztracená zvířátka, zazpívaly si legendární umbábá a na závěr se pozdravily s Dlouhým, Širokým a Bystrozrakým.

Za odměnu pak všichni malí i větší účastníci obdrželi diplom a sladkou odměnu. Pro ty, kterým dvoukilometrová procházka lesem nestačila, byly připraveny různé soutěže, za které se rozdávaly žetony. Ty potom bylo možné směnit za hračky v krámku u rázně, ale milé indiánky, jež s dětmi ochotně vyjednávala o ceně. Kdo si chtěl odnést trochu té kouzelné atmosféry s sebou, mohl si nechat na obličej namalovat ornament nebo zvířecí motiv. A navrch houpací banán, lamy ze zoo, občerstvení a pohodová nálada – prostě příjemně strávené odpoledne. A jestli někdo z vás náhodou na procházce lesem našel Krakonošův ztracený zub, prosím vraťte mu jej!

Zuzana Borůvková

PŘIPRAVUJEME

- **Sobota 4. listopadu.** Hasičský sportovní klub Haná ve spolupráci s obcí Tověř pořádá slavnostní vyhodnocení 15. ročníku **Hanácké extraligy v požárním sportu** v kategoriích mužů i žen od 16:00 hodin v továřském kulturním domě za účasti sponzorů a hostů. Hudební doprovod zajišťuje DJ Láďa Mariánek, od 18:00 diskotéka. Vstup volný.
- **Neděle 15. října** od 17:00 hodin – divadelní soubor Bukovany uvede komedii **Strašidlo Cantervillské**.
- **Středa 1. listopadu** od 17:00 hodin – **Halloween**: pravidelný podzimní průvod pořádaný místní mateřskou školou.
- **Čtvrtek 16. listopadu** od 19:00 hodin – představení **Klíč pro dva** – divadelní soubor Moje divadlo z Prostějova.
- **Pátek 1. prosince** – **rozsvěcování vánočního stromu** a zahájení adventní doby s doprovodným hudebním programem, duchovním slovem, punčem a občerstvením.
- **Sobota 9. prosince** – předvánoční **posezení pro seniory**, tentokrát s výstavkou historických fotografií Tověř.
- **Neděle 10. prosince** – 16:00 hod divadelní představení (nejen) pro rodiče s dětmi **Čert a Káča**.
- **Víkend 13. a 14. ledna** – **obecní ples a dětský karneval**.

Prostějovský spolek Moje divadlo uvede ve čtvrtek 16. listopadu v kulturním domě **bláznivou britskou konverzační komedii Klíč pro dva** o tom, jak ve svém bytě bez úhony přežít setkání svých milenců, jejich manželek a dávných přátel. Vstupné 70 korun, začátek v 17.00 hodin.

POZVÁNKY NA DIVADLO

UZAVÍRKA OPRAVA SILNICE DO DOLAN

Od 1. července je uzavřena silnice 3. třídy č. 4436 mezi obcemi Tověř a Dolany z důvodu výstavby nového silničního průtahu obcí Dolany a bude uzavřena až do 30. listopadu 2017. Objízdná trasa je vedena přes státní silnici na Dolany a zpět. Ačkoli autobusová doprava v naší obci není nijak významně omezena, vyvstal problém s dopravní obslužností pro osobní automobily, které k jízdě mezi oběma obcemi začaly ve velké míře využívat dvou vedlejších účelových komunikací, a to polní cesty ke hřbitovu a asfaltového chodníku pro pěší a cyklisty od rybníka ke škole známého jako „Třináctky“.

Provoz na těchto dvou cestách se přes prázdniny rapidně zvýšil, chodci i cyklisté musí dbát zvýšené opatrnosti a došlo zde i k několika kolizím vzhledem k tomu, že cesty jsou úzké a neumožňují míjení protijedoucích vozidel. Situaci také spíše přitížilo, že polní cesta ke hřbitovu byla zpevněna a mírně rozšířena.

Přestože si zejména v počátcích nemálo občanů stěžovalo na zhoršenou bezpečnost, neukázněné řidiče a požadovalo omezení provozu na těchto polních cestách, je třeba upozornit na fakt, že obě komunikace jsou vedeny jako účelové, a tudíž doprava motorových vozidel na nich nemůže být zakázána. Je také nutné brát ohled na to, že cesta od rybníka spadá do správy dolanského katastru.

Nezbývá tedy než tuto dočasnou situaci tolerovat a apelovat na větší ohleduplnost řidičů, kteří se po uvedených komunikacích pohybují. Nicméně po ukončení rekonstrukce vozovky mezi oběma obcemi budeme průjezdnost obou polních cest neprodleně řešit, a to následujícím způsobem:

- v souvislosti s cestou od rybníka již byla zaslána žádost na omezení dopravy motorových vozidel, a to s platností od 1.1.2018. Počítáme s instalací trvalého dopravního značení „stezka pro pěší a cyklisty“ s tím, že vjezd motorových vozidel bude povolen pouze se souhlasem OÚ Dolany a Tověř. Neprůjezdnost této komunikace bude navíc od Dolan zajištěna vztyčením trvalých bariér, které byly v minulosti pravidelně ničeny.

- v souvislosti s polní cestou ke hřbitovu, u níž hrozí, že by ji motoristé mohli po letošní zkušenosti využívat ke zkracování trasy častěji než v minulosti, předpokládáme rovněž instalaci omezujícího dopravního značení, které tuto komunikaci zpřístupní pouze zemědělské technice a vozidlům s povolením příslušného oprávněného úřadu.

Na závěr je vhodné dodat, že ukončení první etapy rekonstrukce (Tověř – kruhová křižovatka u dolanské školy) bylo avizováno k 14. říjnu tohoto roku, a bude tedy možné dostat se vozidlem ke školnímu parkovišti, bytovkám, kostelu či fotbalovému hřišti.

Pozvánky z farnosti Dolany

Farnost Dolany zve s novým školním rokem všechny malé i velké na následující akce a aktivity:

POZVÁNKA K VÝUCE NÁBOŽENSTVÍ

Děti prvních až čtvrtých tříd základních škol jsou srdečně zvány do hodin náboženství. Vyučování bude bývat každé úterý od 16:30 do 17:30 hodin ve farním centru v Dolanech. Skupinu dětí prvních a druhých tříd povede Jana Tichá, skupinu dětí třetích a čtvrtých tříd Vierka Žalúdeková. Pokud chcete přihlásit svoje dítě do náboženství v novém školním roce nebo ještě před přihlášením potřebujete zodpovědět jakékoliv dotazy, kontaktujte prosím Vierku Žalúdekovou, tel. 732 435 398, mail: viera.kristina@yahoo.com.

POZVÁNKA NA KURZY ALFA

Farnost Dolany zve všechny dospělé bez ohledu na věk na kurzy Alfa. Tato setkání jsou určena pro ty z Vás, kteří se chcete dozvědět něco více o víře, pro pokřtěné i dosud nepokřtěné, pro všechny, kdo máte různé otázky týkající se Boha a víry a dosud jste na ně nenašli nebo nedostali odpovědi. Desetitýdenní cyklus setkání začíná vždy společnou večeří, následuje přednáška a poté diskuse a sdílení ve skupinkách. Téma promluv jsou např.: Jde v životě ještě o víc? Kdo je to Ježíš? Jak získat víru? Jak mohu prožít zbytek života co nejlépe? Jak odolat zlému? Uzdravuje Bůh i dnes? První setkání se uskuteční po Novém roce ve středu 10. ledna v 19 hodin ve farním centru v Dolanech. Těšíme se na Vás! Koordinátorkou kurzu je Vierka Žalúdeková, tel. 732 435 398, mail: viera.kristina@yahoo.com.

O farnosti:

Římskokatolická farnost sv. Matouše Dolany, 783 16 Dolany 24.

Faráři: P. Vojtěch K. Koukal (administrátor farnosti)
P. Tomasz G. Przewozski (kaplan)

Pravidelné mše svaté: neděle v 10:00 h
pondělí a čtvrtek v 18:30 h.

E-mail: farnostdolany@gmail.com
www.farnostdolany.cz.

Z ČINNOSTI OBECNÍHO ZASTUPITELSTVA

• **chodník do Dolan, vyúčtování**

Tato dlouho očekávaná investiční akce byla v srpnu úspěšně zkolaudována. Konečné náklady dosáhly výše 432 270 Kč, z toho téměř polovina byla pokryta dotačním příspěvkem.

• **Instalace obecní pumpy**

Vzhledem k poměrně častým odstávkám provozu veřejné vodovodní sítě byla v areálu MŠ instalována ruční obecní pumpa. Jedná se o vydatný zdroj užitkové vody, který nejenže pokryje požadavky na zajištění hygienických potřeb školky v době výpadku, ale najde využití také při úklidu nebo zalévání zeleně.

• **balkóny č. p. 171**

Na základě vyhlášení havarijního stavu balkonů stavebním úřadem v Dolanech byli nájemníci bytového domu protokolárně seznámeni se zákazem vstupu na balkony až do ukončení jejich rekonstrukce. V současné době zastupitelstvo hledá společně s nově vzniklým spolkem nájemníků nejefektivnější způsob, který umožní rekonstrukci zchátralých balkonů v co nejkratším termínu.

• **střednědobý výhled rozpočtu obce**

Zastupitelstvo schválilo střednědobý výhled rozpočtu obce Tovér na období 2017 – 2021. Návrh rozpočtu byl vyvěšen na úřední desce dne 18.7.2017.

• **příspěvek na opravu kostela**

Byla schválena žádost o poskytnutí příspěvku na opravu kostela v Dolanech ve výši 10.000 Kč.

• **příspěvek na zajištění dopravní obslužnosti**

Byl schválen dodatek ke Smlouvě o poskytnutí příspěvku na zajištění dopravní obslužnosti Olomouckého kraje. Částka ve výši 70 Kč/osobu zůstává stejná jako v loňském roce.

• **dešťová kanalizace**

Stavba dešťové kanalizace Za Humny, která probíhala od 12.6. do 31.7. letošního roku, byla dne 14. září úspěšně zkolaudována. Konečný účet za tuto akci činil 681 656 Kč, nicméně rovnými 300 000 Kč přispěl Olomoucký kraj z prostředků Programu obnovy venkova v rámci dotačního titulu podpory budování a obnovy infrastruktury obce.

SPOLEČENSKÁ KRONIKA

ŽIVOTNÍ JUBILEA

říjen:	Jiří Sobek	65 let
	Josef Majer	70 let
listopad:	Zdeněk Hěda	91 let
	Zdeněk Muška	70 let
	Vítězslav Dokoupil	65 let
prosinec:	Vojtěch Parzyk	70 let
	Josef Hudec	80 let
	Bohuslav Fiala	70 let

NOVĚ NAROZENÍ

11. června	Viktorie Mlčochová
6. července	Eliška Málková
8. srpna	Michael Kačaras
10. srpna	Viktorie Milanová

ÚMRTÍ

Dne 17. července zemřela ve věku 90 let
paní Anna Hradilová.

TĚŽKÝ ŽIVOT
PŘEČERPÁVACÍ STANICE

V červnu byla tovéřská přečerpávací stanice téměř týden mimo provoz. Zadrželo se čerpadlo a příčinu nám musely pomoci hledat tři specializované firmy. Co se stalo? Jak se nakonec ukázalo, někdo vhodil do odpadu kartáček na ruce. Nejdřív jsme našli jenom část, ale protože čerpadlo dál nefungovalo, museli jsme jej rozebrat a s ním dát vyčistit i část potrubí. Někdo může namítnout, že je samozřejmou povinností starosty a zastupitelstva starat se o obecní majetek a platit jeho opravy, tak proč o tom informujeme? Každá věc má dvě strany, a proto bychom současně neměli zapomínat na to, že je stejně samozřejmou povinností všech občanů dodržovat pravidla užívání tohoto majetku a nepřispívat k jeho poškozování, protože v konečném zúčtování musíme důsledky každého takového nezodpovědného chování platit my všichni – a věřte, že ty částky nebývají zanedbatelné.

DĚTSKÝ TANEČNÍ KROUŽEK
LEKTOŘI MILAN A HANKA

Taneční průprava se zaměřením na společenský tanec

Pro koho: Děti 7-12 let
Holky, kluci - přijďte i samostatně!

Kde: Kulturní dům v Tovéři
Kdy: Čtvrtky, začínáme 21.září 2017
ČAS: 17-18 hod.

Více info: hanakoprivova@seznam.cz
tel: 770 772 516

KDO JSOU TANEČNÍ LEKTOŘI?

Hana Kopřivová a **Milan Adamec** tvoří taneční pár již čtrnáct let. Během své dlouhé soutěžní taneční kariéry se věnovali především latinskoamerickým tancům a showdance, v nichž se vypracovali až do nejvyšší mezinárodní třídy a dlouho patřili k nejlepším dvojicím nejen v republice ale i ve světovém měřítku. Pro představu zcela stačí uvést některé z jejich mnoha titulů z posledních let: vicemistři světa v latinskoamerických tancích v kategorii senior I z roku 2014, vicemistři ČR a mistři Slovenska v showdance dospělých z roku 2014, mistři ČR v latinskoamerických tancích v seniorské kategorii z roku 2015 a dvojnásobní semifinalisté z mistrovství světa v showdance dospělých... Přestože nedávno svou profesionální soutěžní kariéru ukončili, dál využívají své dlouholeté zkušenosti s vystupováním doma i v zahraničí k pořádání různých tanečních show, ve výuce mládeže a dospělých i v choreografické tvorbě.

A jelikož v současné době žijí společně v Hančině rodné Tovéři, nabízí se zdejší rodičům mimořádná příležitost seznámit své pohybově nadané ratolesti se vzrušujícím světem tance přímo v místě bydliště, a k tomu na opravdu nadstandardní úrovni. Pokud se chcete ujistit, že je to správná volba, neváhejte a

navštivte některou z tanečních lekcí, které už od září probíhají každý čtvrtek od 17:00 hodin v sále našeho kulturního domu.

Hanka s Milanem chtějí na stejném místě také otevřít **Latin Dance Fitness** – cvičení formou sólotance, které nejen důkladně procvičí všechny tělesné partie, ale současně vyučuje technikám latinskoamerických a karibských tanců. Podmínkou je minimálně 10 předem přihlášených zájemkyň (kontakt na upoutávce vlevo). První lekce je v úterý 17. října od 19. hodin.

(Chcete-li se podívat na ukázky tanečního umění této dvojice, zadejte do vyhledávání na youtube „hana milan dance“ a nechte se inspirovat!)

SÁL ŽIJE!

Od zavedení online rezervačního systému, který byl zřízen k efektivnějšímu využití sálu kulturního domu pro sportovní a společenské aktivity, došlo k mnohonásobnému nárůstu jeho vytížení, a to celoročně. Níže uvedená tabulka ukazuje obsazenost sálu pravidelnými sportovně-pohybovými aktivitami v

průběhu týdne, které jsou platné pro poslední čtvrtletí tohoto roku. Pokud plánujete jednorázovou rezervaci sálu pro svou vlastní potřebu (stolní tenis, badminton, míčové hry, oslavy, atd.), využijte našeho online rezervačního systému na oficiálních stránkách obce (www.tover.cz), kde najdete přesné informace o aktuální obsazenosti i pokyny k vyzvednutí klíčů a platbě.

pondělí			17:30 - 18:30 BADMINTON	19:00 – 20:00 WORKOUT/STEP	
úterý		14:00 – 16:00 STOLNÍ TENIS, DŮCHODCI	16:00 – 19:00 TENIS, DĚTI	19:00 – 20:00 ZUMBA	
středa			16:00 – 18:00 TENIS, děti	18:00 – 19:00 KONDIČNÍ TRÉNINK	
Čtvrtek		13:00 – 17:00 TENIS, DĚTI	17:00 – 18:00 DĚTSKÝ TANEČNÍ KROUŽEK	18:30 – 19:30 DEEP WORK	
Pátek		13:00 – 16:30 TENIS, DĚTI	16:30 – 17:30 BADMINTON	17:30 – 18:30 KONDIČNÍ TRÉNINK	
Sobota	BEZ DLOUHODOBÝCH PRONÁJMŮ, INDIVIDUÁLNÍ VYUŽITÍ V REZERVAČNÍM SYSTÉMU, AKCE OBCE, RODINNÉ OSLAVY apod.				
Neděle	8:00 – 9:00 JÓGA			17:30 – 18:30 KONDIČNÍ TRÉNINK	18:30 – 20:30 STOLNÍ TENIS

TOULKY NAŠÍ HISTORIÍ: TOVĚŘSKÝ MLÝN

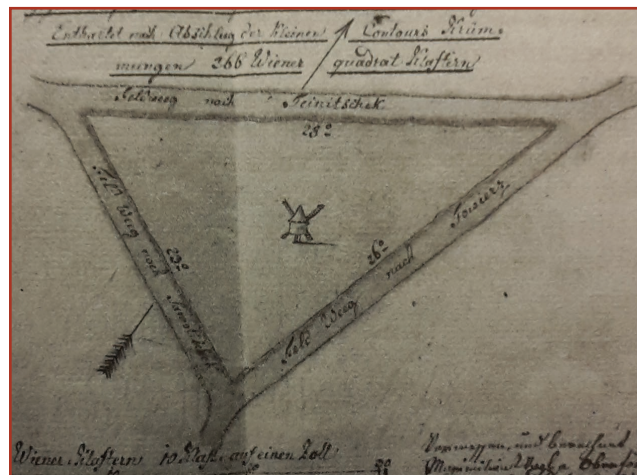
Věřili byste tomu, že v Tověři stával před dvěma sty lety větrný mlýn? Také bychom o tom pochybovali, ale v *Olomouckém archívním sborníku* z roku 2014 jsme objevili pozoruhodný článek s názvem *Větrný mlýn z Dolan a Tověře z let 1808 až cca 1870*, který nás přesvědčil o opaku. Autorem článku je PhDr. Jan Štěpán z olomoucké pobočky Zemského archivu v Opavě, s jehož laskavým svolením vám tuto historickou pozoruhodnost přinášíme na stránkách našeho Zpravodaje.

Napoleonské války do našich zemí přinesly mimo jiné i nedostatek potravin všeho druhu. Armáda totiž měla velkou spotřebu a jak domácí, tak nepřátelské jednotky systematicky vyjídaly obyvatelstvo v oblasti, kde se zrovna nacházely. Proto také stoupala potřeba mletí obilnin, které by za normálních okolností v takovém množství mlety nebyly. S tím přestala postačovat dosavadní síť mlýnů, ať byly na jakýkoliv pohon, neboť za takové situace mlely mlýny k okamžité spotřebě, nikoli postupně jednotlivým zájemcům do zásoby. Armáda sice v této době měla relativní dostatek zásob obilí (tzv. erárního), popřípadě je mohla rekvírovat, ale sama si jej nedokázala v takovém množství zpracovat na mouku. Proto vzrostla podpora zřizování větrných mlýnů, mezi něž patřil i větrný mlýn, tzv. větrák, zřízený kolem roku 1808 v Dolanech. Historie se zde však začala psát o něco dříve. V roce 1782 získal Florián Schober svolení, aby si v místě, kde se brala hlína do cihelny (místu se také říkalo „oede Teuch tanne“ tedy u Pustého jedlového rybníčku) zřídil olejnu – lisovnu na olej o jednom vodním kole. Zdá se, že se mu dařilo, neboť tato olejna je nadále uváděna prakticky po celé 19. století.

V roce 1808 dále obdržel dolanský olejní mlynář Jan Schober povolení zřídit si na dolanském obecním pozemku o rozloze 16 čtverečních sáhů (přibližně 57 m²) větrný mlýn. Z jeho provozu měl do panské pokladny odvádět ročně pět zlatých. Podle torza dochovaných spisů si však Schober o zřízení větráku zažádal již v dubnu 1807 a důvodem byla právě potřeba mletí pro válečné účely. Větrný mlýn to měl být proto, že olejna byla vázána povinností přerušit v případě nedostatku vody provoz ve prospěch dolanského vodního mlýna. Ukázalo se ale, že větrák stál na místě, kde nebylo k provozu dostatek větru, a tak zde stál v podstatě bez užitku. Podle smlouvy z 1. prosince 1812 koupil olejnu i větrný mlýn Schoberův budoucí zeť Antonín Jackel za 371 zlatých. V žádosti adresované vrchnosti z 19. srpna 1813, v níž se domáhal přenesení větráku na příhodnější místo, Jackel mimo jiné uvedl, že větrný mlýn se v Dolanech nacházel mezi dvěma kopci. Byť to není prokazatelné, mohl stát někde poblíž olejny, protože ta se skutečně mezi dvěma kopci nacházela a jistě nebylo dvakrát pohodlné obhospodařovat dva mlýny příliš vzdálené od sebe. Pokud by tomu tak bylo, větrák se v Dolanech nacházel severně od Kartouzky poblíž rybníčku, u něhož stávala zmíněná olejna.

Jackel dále uvedl, že již chtěl větrák zbourat, ale nakonec se dohodl se sedlákem Josefem Spáčilem z Tověře na pronájmu pozemku, který byl mnohem výhodnější. Přesun měl být podle Jackela takřka bezproblémový, protože nový pozemek stál jen čtvrt hodiny cesty od starého, takže šlo o výhodnou změnu. Ta měla být žádoucí i pro vrchnost, protože díky nefunkčnosti mlýna se z něj odváděly jen dva zlaté ročně a takto byl mlynář ochoten odvádět opět původních pět zlatých. To, že je větrák nepoužitelný, navíc ukázal i válečný rok 1809, kdy mělo být ve mlýně mleto pro válečnou potřebu, ale při nedostatku větru mezi kopci to nebylo vůbec možné.

Větrný mlýn se nakonec skutečně do Tověře přesunul. Pravděpodobně se tak stalo mezi léty 1813-1814. Mlýn se podle indi-

Geodetický půdorys parcely s větrným mlýnem z roku 1813. Pozemek je ohraničen třemi cestami: vodorovná cesta vede do Týnečka (Feld Weg nach Teinitzschek), levá polní do Samotíšek (Feld Weg nach Samotischek) a pravá polní do Tověře (Feld Weg nach Towierz).

(Zemský archiv Opava, pobočka Olomouc)

kační skici Tověře nacházel na parcele 150 s označením kultury louka (polní trať V Kruhách), a to vedle tehdejší parcely 151 patřící zmíněnému sedláku Josefu Spáčilovi. Na téže parcele se dále nacházela chaloupka s číslem popisným 37, která byla určena pro majitele mlýna na přespání v době mletí. Do roku 1816, se ale podle všeho na větráku příliš nemlynařilo. Mlynář Jackel byl totiž nasazen v pěchotním pluku generálmajora Aloise z Lichtenštejna a lze předpokládat, že po tu dobu nepracoval.

V červnu 1816 sepsal úředník kláštera Hradisko Joumann vyjádření k eventuálnímu zprovoznění větráku, podle kterého stál na louce pronajaté sedlákem Spáčilem a na tomto místě jej nacházíme i v katastrální mapě z roku 1834. Problém přesunu mlýna spočíval hlavně v tom, že u Tověře by stál na poddanské půdě, která byla daněna jako hospodářská kultura. Po zřízení mlýna by však tato parcela nebyla využívána k zemědělské výrobě a mohlo by tudíž dojít k snížení odváděné daně. Ke zprávě byla dále přiložena smlouva ze 17. srpna 1813 mezi sedlákem Josefem Spáčilem z Tověře a Antonínem Jackelem o prodeji pozemku na zřízení větráku. Součástí spisu byl i geometrický plán zachycující parcelu, na které se větrný mlýn u Tověře nacházel. Z něho je patrná sice idealizovaná, ale přesto dostačující podoba větráku. Byť se k němu dochovalo jinak velmi málo konkrétních údajů, je jasné, že jeho přestěhování bylo možné jen díky tomu, že šlo o německý typ, tedy dřevěný větrný mlýn. To je patrné z toho, že mlýn je znázorněn jako stojící na sloupu. Jak plán, tak indikační skica z roku 1834 zachycují mlýn uprostřed parcely, přičemž pouze na skice je zakreslena chaloupka určená k přespávání. Na běžné katastrální mapě zachycena nebyla. V matrice lze k mlynáři Jackelovi nalézt jen velmi málo údajů. Oženil se ve věku 30 let 12. ledna 1818 s dcerou zemědělského olejného mlynáře Jana Schobera Terezií, po němž převzal olejnu č. 105

v Dolanech. Zpočátku je také uváděn jen jako olejný mlynář. Zemřel 11. února 1867 ve věku 81 let a jeho žena Terezie o 8 let později v 85 letech. V roce 1847 je sice v úmrtním zápise syna Karla uveden jako mlynářský mistr, ale je pravděpodobné, že se toto označení vztahovalo k olejnému mlýnu.

Roku 1842 prodal Antonín Jackel starší větrák v Tověři Filipu a jeho dceři Martě Jackelovým za 400 zlatých. Antonín Jackel se ženou Terezií si vyměnili, aby jim do konce života byla ročně vyplácena jedna měrice pšenice a pět měric žita v zrně. Po jejich smrti měl Filip vyplácet ročně v zrně jednu měrici pšenice a tři žita jejich synovi Antonínu Jackelovi mladšímu, narozenému 17. června 1819, který mlynařil na olejné v Dolanech. V postupní smlouvě se také nachází soupis části inventáře větráku i s oceněním: 1 hnací osa mlýnského kamene za 12 zl.; dvě moučnice za 10 zl.; rumpál za 3 zl.; 1 vahadlo brzdy za 4 zl.; 2 hrubá síta za 8 zl.; 1 sochor za 8 zl.; dvě mlýnské měrice (nádoby), podpěra, moučnice a jemná síta za 9 zl. a 12 krejcarů.

Když si Marta Jackelová vzala 13. května 1845 v Tověři Pavla Dericha z Olejovic, postoupil jim mlynář Filip Jackel větrák za stejnou sumu 400 zlatých. Manželé Derichovi si pak u větráku v roce 1846 začali stavět domek s jednou obytnou místností, komorou a stáním pro krávy o rozměrech 7 sáhů a šířky 2 sáhy a dvě stopy na kamenném základě, z vepřovic a s šindelovou střechou, přičemž dům měl číslo 124. Buď se však zadlužili při stavbě, nebo se jim prostě jako mlynářům nedařilo, protože byli nuceni půjčovat si různé částky, které nakonec nedokázali splácet. Nakonec pak 31. prosince 1846 dům i s větrákem prodali Antonínu Knappovi z Melče za 920 zlatých. Následně je však Knapp uváděn již v Tověři pod č. 31 jako větrný mlynář, takže tímto prodejem spojení „povětrného mlýna“ s Dolany definitivně skončilo. Pro samotné manžele Derichovi to však neskončilo, neboť v roce 1847 je žalovali rodiče Marty, tedy Antonín Jackel se ženou Terezií, o 68 zlatých výměnku, který měli dle svatební smlouvy na větráku zapsané. Pavel a Marta Deri-

chovi však mlynařit nepřestali, neboť se přestěhovali do Řídče, kde měli pronajatý mlýn č. 12. Ani Knappovi se však na větráku příliš nedařilo, protože již v roce 1847 musel na mlýn zapsat dluh 20 zlatých, který měl u France Feitha.

Ke mlýnu se kupodivu zachovalo množství ikonografických památek. Kromě toho, že byl zachycen na mapách katastru a na již zmíněném geodetickém plánu přiloženém ke spisu, je také vzácně zpodoběn na vedutě města Olomouce. Václav Burian, autor knihy *Větrné mlýny na Moravě a ve Slezsku* z roku 1965, tuto stavbu chybně lokalizoval do Samotíšek, kde však nepochybně o továřský větrák, neboť ten samotíšský ještě nestál a Burian mlýn v Tověři neznal. Uvedená veduta vznikla jistě ještě před rokem 1813 a samotíšský větrný mlýn je poprvé zachycen až na mapě markrabství Moravského, která pochází z roku 1818.

Kdy přesně mlýn zanikl, nevíme. Na mapě Moravy z roku 1857 je zakreslen na stejném místě, je ale možné, že mapový podklad nebyl aktualizován, neboť mapa vycházela ze starších zdrojů; na mapě okolí Olomouce z roku 1871 již chybí. Neobjevuje se ani na třetím vojenském mapování a nekoresponduje ani s výskytem dalších větráků v okolí, které jsou výrazně mladší. Přesto se v knize příjmů a výdajů obce Tověř z let 1871-1876 stále objevuje částka kolem devíti zlatých a 6 krejcarů za pacht pozemku Jana Spáčila „U povětrníku“. To ale byl pomístní název a nelze z toho vyvozovat, že větrný mlýn ještě existoval. Z roku 1873 se dochoval soupis mlýnů v okolí Olomouce pro armádní potřebu, podle něhož stály v Dolanech tři vodní mlýny, o Tověři však zde není uvedena ani zmínka. Větrák tu v té době tedy již nejspíš nestál. Není ani jasné, zda větrák zanikl proto, že nebyl udržován, nebo byl převezen jinam. Často se totiž stávalo, že byl buď celý mlýn, nebo jeho vnitřní zařízení přenesen ze zrušeného do nově zřízeného mlýna, kde byl dále provozován. Každopádně v roce 1878 byl již domek č. 124, který k větráku patřil, odprodán obci, a můžeme tedy s jistotou tvrdit, že mlýn v Tověři již definitivně neexistoval.

Výřez z veduty města Olomouce s pohledem na továřský větrný mlýn (větrák, povětrník); stav okolo roku 1814